

«To dibi la, i te fén-ye, fén-yere t'i ye. Nka bɔ̄ dibi la, i be fén ye wa fén yere; b'i ye» AMPJ pérmosg Mariyamu Tarawele

DIBBARA

Sebensa : Yusufu Jalo

Berikut ini San 200 Iman selanjutnya file 5 - Songo - Ngarai de Drome

Sigida - Bajalau 1e étage 469n° du numero 302, Bamako Mali. @ dibilaramali@webmails.com

DANTIGE

Yüsufu
Jalo

An ka bo dibi la

Chon, bi ma tile bo. Do kera
dibilataama na. An ka bo
dibi la. Mali jamanadenw,
Afiriki denw, aw ka
kunnafonilaseseben bora.
DIBIFARA bora bilasirali sira kan
ni kunnafo ni jenjow jinini ye du
ka petaa kan, mara nebo kopuman
kan, gadamadenya josariyakow
kan, jamana ka yiriwa kan.

DIBIFARA kalikan ye ka jamanadenw kunnafoni walasa k'u bō dibi la jamanajo sira kan. O kunnafonilasc baaraw bēna ke dakun damadōw kan : Mali jamanan'a maraw, Dijé kibaruyaw, Feere ni dōnniya, Jamanadenw ni cakeda cesirilenw, Tulonniyele. Nin dakun kclen kelen bēna walawala hadamadenya yiriwali kuntaala jan hakilina hukumu kono. A do la, penamaaya bē ke daamu na bēe lajelen bolo. Do kera dibilataama na. An ka son ka bō dibi la ten sa. Dibilataamana ni karā te ban. An k'a pini k'an sendayoro dōn, k'an bolo dayoro dōn. N'olu dōnna an fe, baara to bē nōgoya. San tan faligen, falikan kana mēn ke nka faliw temesira o kana tunu an na de. Ala ka hakili puman di jamanaden bēe lajelen ma fasobaara in na.

Mara nəbə konuman :

Labolikuntigi: Yusufu Jalo

"Sodən o, o nəqjil, o nəqjil" te nəcəfi nəçərəy (hə 3n)

Sigidalakana :“Maa kelen bololatulu tc sama mu”
(pe 6n)

Josariyaw ko di ? Musow ka josariyaw (ne 5-8n)
tiimenisəbən kənəkobaw

NA DUMAN TE MEEN DAGA LA (ne 11n)

Abudulayi Bari kanubagaw, lasez kanubagancirw, jamana jalaw, tonisew, ce
ni muso, aw minnu ka kewalev, of pesin, jamana ka petaa na, ay honve
DIRIFARA li Alaka Kacim goba Abudulayi favore sumya.

Afiriki Kanw Dönniyada sigili

San 2001 setanburukalo tile 8, Mali jamana bëna Afiriki Kanw Dönniyada sigi Bamako. Dönniyada in ye Mali jamanakuntigi Alifa Umaru Konaré ka hakilina ye Afiriki kelenya bëre hukumu kono a ye min ta kanko sira fe k'a d'a tōcōgōn jamanakuntigiw koro u k'u fela d'a kan.

Hakilina jumew nana ni dönniyada in sigili ye ? A sigikun ye mun ye ? A kuntilennaw dun ? An ka mun faamu Dönniyada in ka baara taabolow la?

Yusufu Jalo

Dönniyada in bë jate Afiriki ka kelenya bëre sabatili baarada kura ye Afiriki kanw sankorotali sira fe. O ye hamieye min ñaniya sirila Afiriki jamanaw fe "OUA" ka seben caman kono.

Ñaniya talen nana waleya baarada dow sigili la senkan i n'a fo : "ICA", "CELTHO", "C E R D O T O L A", "EACROTANAL", "CICIBA", "BASE".

Nka, Ala ko tijne, a dow ka baarada kera tokaje ye bawo a caman ma jigiw mafa.

Mali kelen ka nin politiki ñaniya dajiralen in ye k'a ñesin Afiriki kanw sankorotali ma, a ko baarakeminen ka dilan a waleyalu kama. O wolola Afiriki Kanw Dönniyada sigili la. Baarada in b'a jini ka Kanw don dala ka Afiriki Kelenya bëre sabati.

Afiriki Kanw Dönniyada bë ke sababu ye ka Afiriki ka hadamadenya yiriwali sinsin, ka kanw sankorotali walew tiime a ñëma sango kan minnu bë fo Afiriki jamanaw dancew sigibagaw fe. Baarada in bë ke sababu ye jininikelaw k'u magow ñ'a la, wa kunnafoniw soryo la ni dönni jenseñenda don ka fara Afiriki Kanw dondala kan ñenamaya dakun bëe kan.

Afiriki kan cayali, o nana ni hakilina fofogonkow ye kanw dönniyadaw ni ñögön ce. Halibi Afiriki kan lakkaw hake ma don sango ka s'u kulusigili ma. Dow foyorow ka dogon tuma min, ib'a soro dow foyorow kene ka bon o waati.

A ka dajira fana ko n'a bora jamana dama damaw la, kan caman bë fo jamana caman kan. Kabini waati jan, kan werew bora dije fan werew fe jago sira ni tubabumara sababu la (olu be seben kabini lawale la) ka na sigi Afiriki kono ka ke kan ye mara ni hadamadenya konje bëe be latem minnu fe. O kera sekilisiribaara ye Afiriki kanko la sira caman fe. Jamatigiba minnu tun bë yen Afiriki ka horonya san folow, olu taasira nin kan. U y'a faamu joona ko Afiriki ka yiriwa lakika te sirasoro Afiriki Kanw dondalali ko. U ka ke kunnafonidi ni ladamu baarakeminen ye k'a lase yiriwa cebaw ma.

O hakilina benna "UNESCO" ma haali. A ka san 1971 laje labennen min kera Tanzanikaw fe yen ni dönnotigi damantanw de tun b'o kene kan, o tigera a kan k'a fo ko " Afiriki Kanw tali balikuw ni denmisew kalanni hukumu kono o ye sira ye min

lajera kalanko dönnotigiw fe k'a fo ko dönni soro ka di haali kan fe a fobaga be min don, a b'a mago ñenabo min na sanga ani waati bëe la". Nka, o te sirasoro fo n'a y'a soro kanw labaara la dönni sira jönjow fe minnu bë ke sababu ye k'u ke baarakeminen lakkaw ye dije fan bëe fe.

O kama, k'a da "OUA" ka seben kofolenw konoñow waleyalu ni Afiriki jamanaw ka ñögön kumajogonyaw kan, u jenna n'a ye ka jamaw ka kan fota sigi usigiyoro la ka kene ni Afiriki Kelenya ton kura sigili ye.

Dönniyada in kuntilennabaw :

- ka kankobaaranogonya sinsin jamanaw ni ñögön ce,
- ka Afiriki kan fota bëe sankorota sango minnu bë fo jamanaw dancew jamakuluw fe,
- ka Afiriki kan fota sankorota dije fan bëe fe.

Kuntilemma kerenkerennew bë baarada kura in na. An da bëna s'olu ma boko werew kono n'Ala sonn'a ma.

An b'aw ladonniya k'a fo ko Dönniyada in sigira k'a ñemaaya kalifa an karamogoba Adama Samaseku la n'ale tun ye dumakalan minisiri ye.

Nin na ke Afiriki kan fota sankorotali daminen ye tijenye yere la sango a ka netaa mara cemaboli hukumu kono. Maa si kana sig'o la.

"Sodon o, jidon o, yerecun cogo te"

Mara nebo kopuman siratige la, an y'a kanu ka bilasirali ke Mali jamanadenw ye walasa u ka faamuya soro u yere faso kan. O be baara noggoya u bolo wa a be ke sababu ye fana jamana kanu ka don u la. O de kama, DIBIFARA ka nin boko folo in na, an bena kunnafoniw lateme aw ma Mali jamana kan. A mara bolodacogo kura kan, kene hake, soro siraw n'u noggonna.

An ka Mali jamana ye Afiriki tilebinyanfan jamana do ye, sahelijamana don min sigiyoro bennna farafin jamanaw cemance la ma. Mali sigilen be bakilometere 1241238 kene de kan. A ka soro fanba bee be bo senne ni baganmara la.

Jamanaden ye maq miliyon 10 hake ye bi. Siya caman be Mali la. A do file : bamanan, boso, bozo, burudame, dafin, dogono, fula, kasonka, koroboro, larabu, maninka, miyanka, mosi, samogo, sanafou, somone, soninke.

Kan caman be fo Mali jamana kono k'a ta Kayi fo Kidali. Olu la 13 de ye baarakeminen ye sebenni sira fe. Olu file : Bamanankan, Bobokan, Bozokan, Burudamekan, Dogoso, Fulakan, Kasonkakan, Koroborokan, Larabukan, Maninkakan, Miyankakan, Sanafokan, Soninkekan.

Kalan be ke nin kan ninnu kelen kelenna bee la kalanyorow la.

Mali jamana jorjor ne ye suguya saba ye : nuguji, nere ani bilenman. O be mun fo, Fasojamana kelen, Kuntlenna kelen ani Ijaniya kelen.

N'an ye tariku mafile, an b'a ye k'a fo ko Mali ye jamana koroba ye wa a sigili senkan, o ka ca ni san ba naani ye (4000) i n'a fo nininiklaw y'a jira cogo min na. Tarikutigiw ka fo la, Mali togo soro Manden jamana togo

sebencogo fe a waati sebennikelaw bolo. Okjenenna ni tulobilenw ka diyagoyamara waati ye. O tun ye mansakefanga waati ye an fe yan. O mansa Iakodonnen dow tun ye Kumi Jose, Damonzon, Biton Kulubali, Laji Umaru Tali, Babenbe, Ceba, Seku Hamadu ye. Tulobilenw ye mansake ninnu k'e k'u ka fanga sigi Mali jamana kan k'a t.ogoda ko "Sudan Faranse". O mara tora senna fo ka se san 1960 waati ma. Mali y'a ka yeremahoronya ta o san setanburukalo tile 22 don na k'a faaba ke Bamako ye. O don kerenkernna k'a ke selidon ye Mali la. An b'o kalo de la jinan. Kabini o don na fo bi, fanga lateme Malidenw yere ma. O de nana ni Modibotile, Musatile ni Alifatile ye. Amadu Tumani tile be jate fangalateme tile ye bawo ale dan na kalo 14 doren de ma. Ale de ye jemufanga lateme Malidenw ka maa sugandilenw ma (Alifa n' tongoonw)

San 1993nan, sariya do sigira Mali jamana kono, a be fo min ma "Sariya 93-008 min tara feburuyekalo tile 11. Sariya in be tali ke desantaralizason kan n'o ye mara cemaboli ye. Sariya in ye taabolow dansigi marayoro tilacogo n'a danboli kopuman na. A ye da yelennen bila min b'a to sariya werew be se ka ta. Sariya in ye jamana marabolow tila suguya naani ye k'u dulon noggona

na :

- maraw ; olu ye 8 ye (Kayi, Kulukoro, Sikaso, Segu, Mooti, Tumutu, Gawo ani Kidali)
- Kubedaw ; olu jate ye 48 ye bi,
- Bamako disitiriki (komini 6 b'o kono),
- Kominiw (duguba taw ani togoda taw); olu hake ye 704 ye bi.

Kalafili temenenw senfe, maa minnu sugandira o hake be se maa 10000 (ba tan) ma. Olu la, depite hake ye 147 ye. Muso 18 b'olu la. Ni ye kominiw mafile i b'a ye k'a fo ko muso 121 be komini neemaaw la. Muso minnu kera komini meriw ye, olu ye muso 12 hake ye.

Gelyaw n'u ta bee, an be se k'a fo ko Mali jamana ye ne soro desantaralizasonko la. Nka folo don de ! Bawo an ka segesegeliw senfe, an ye gelyaw togo don : komini Ienpoko, delegeko faamucogo, sekereteriko faamucogo, komini demeni baarada kuraw sigikun, komini denw ka ketaw olu n'u noggonna caman. Ninnu bee de ye gelyaw ye minnu be se ka ke sababu ye ka kominko baaraw lasegin ko.

N'Ala sonna DIBIFARA tene segen kunnafoni laseli la aw ma walasa an bee lajelen k'an cesiri jamana ka netaa sira bole in kan. Bubakari Kante

Jamana kɔrɔnfela kibaruyaw

Jamana kɔrɔnfela bε cogo di ?

DIBIFARA ye kεnε sigi k'a nεsin Mali kɔrɔnfela maraw ma. O dabɔkun ye kunnafoniw ninini y'u ka yiriwa baaraw kan ani k'u lase jamanaden bεe lajelen ma. O kunnafonijini bε bila hadamadenya yiriwali kuntaalan jan hukumu kɔnɔ Mali jamana kan.

Yusufu Jalo

Mali ye jamana belebele ye min tilalen don marayɔrɔ 8 ye : Kayi, Kulukɔrɔ, Sikaso, Segu, Mooti, Gwo, Tumutu ani Kidali. Bamako disitiriki bε fara o kan. N'an y'an ka jamanaba in mafile, an b'a ye k'a fɔ ko sahelijamana don min bε se se ka tila 2 ye, waati ni kεnε cogoya fe : a woroduguyanfan an'a kajakayanfan.

A woroduguyanfan b'a ta Kayi mara dugumana na ka tεmε Kulukɔrɔ fe, Jūnɔ, San, Mooti, fo Banjagara. N'i N'i y'i ta nin duguba ninnu fe ka jigin ka taa Burukina, Kɔnwari ni Lajine yanfanw fe, i b'a ye k'a fɔ ko nεema bε degere 30 ani degere 38 furancε la. Wa nin kεnε ɔanjiko ka bon kosebe a fan dɔw la. A nεnɛko fana b'o cogo la. Nin yɔrɔ in ye Mali jamana sεnɛkεyɔrɔba ye.

A filanan, o ye Mali kajakayanfan ye. O kεnε ye cencenmayɔrɔba ye w'a funteniko barika ka bon. Waati dɔw, a kεnε fan dɔw fe, funteni barika bε se fo degere 45 hake ma. A dugukolo sεnε man di. Jamana duguba minnu bε o sahelikεnε kan, olu dɔw file : Kayi, Yelimani, Nara, Jūrɔn, Jabali, Lere, Jafuŋke, Jεnε, Tumutu, Hɔnbɔri, Gwo, Gundamu, Menaka ani Kidali. Nin dugubaw la, an bε Tumutu mara, Gwo mara ani Kidali mara wele ko Mali

kɔrɔnfejamana.

Gwo ye Mali marayɔrɔ 6nan ye. Tumutu ye 7nan ye. Kidali

kɔnɔ). Nka o bεe n'a ta, a sabatilen don fan dɔw fe. Kεnε in na ka geleýa kofolenw

Mali kɔrɔnfela sigibagaw y'u cεsiri jirituru fe yaasa ka sigidaw lakana

ye 8nan ye.

Siyi minnu bε kɔrɔnfela la, olu fanba ye kɔrobɔrɔ ni surakaw ye. Nka, siya caman wεrew bε yen i n'a fo bamananw, fulaw, bozow, dεgɔnɔw, hawusaw n'u jɔgonnaw. Fen min ye mara ninnu jiriko ye, cεncenko y'o bali o ka sirasɔrɔ. Jiri kumaba jamian ye man di a yɔrɔw la. Bagan ka ca mara ninnu kɔnɔ kosebe. Misi, jaame, saga, ba (surakabajan), fali, ninnu caman bε sɔrɔ yen. O de ye nin mara sabaw jɔda bonya Mali bangamarako la.

Fen min ye sεnɛko ye, o ma sirasɔrɔ kosebe k'a sabu kε dugkolo n'a cogoya ye. Sanjikodese fana bε fara o kan (samiyε sanji tɔntinen hake ka dɔgɔn a mara kelen kelenna

kɔson, fεerew tige jamana kunnasigiw fe walasa ka degun ninnu ta ka bɔ an balima kɔrɔnfemaaw kan. O dɔ ye "ADIN" n'u jɔgonnaw ye.

Yan fana, Mali jamana dεmεjekuluw y'u fanga fara a ta kan yiriwa baaraw la kɔrɔnfela la. O dɔw ye OXFAM, "Africare", "GTZ" an'u jɔgonna caman. Nin dεmεjekulu ka dεmε bε fara kɔrɔnfela sigibagaw ta kan bawo yenkaw bε cεsiri sugu bεe la yaasa k'u ka degunw wuli ka bɔ u kan. Sirakogelεya y'o dɔ ye.

Kibaruya tɔw bεna las'aw ma boko nataw kɔnɔ baarada ninnu ka hadamadenya yiriwali kuntaalan jan sira kan jamana kɔrɔnfela kɔnɔ. Aw k'an bεn.

Josariyaw ko di ? An ye nin bɔ "APDF"ka sebenw na

MUSOW KA JOSARIAW TIIMENISEBEN KONOKOW

Muso ye fənba ye an dabaamansa yere ye barika don min na. O kama, aw ka kunnafonilaseseben DIBIFARA ye dankun kerenkerennen sigi musow tɔgo la ko "Msoya te mone ye". Ken in dabokun ye k'an balimamusow sankorota nin kunna foniw ye u ka jenamaya sabatili konuman kan. Kunnafoni minnu be jesin cew fana ma bawo ce ni muso de ye nɔgon taalan ye dijne kɔnɔ fo ka min ke. Ce be yɔrɔ min, muso be yen wa muso fana be yɔrɔ min, ce be yen.

An ka nin boko in kɔnɔ, an bəna musow ka josariyaw tiimeniseben kɔnokow lase aw ma. [O ye ONU ka seben ye musow ka jetaa n'u ka hadamadenya sabatili sira kan]. "ONU n'o ye dijne jamanaw ka tonba ye, o ye seben in laben san 1979 setanburukalo tile 10 don. A seben kɔnokow tiimeni daminena ni jamana 20 haké de ye. Nka an be don min na i ko bi, dijne jamana bee lajelen sonna a waleyali ma. Fen min ye Mali jamana ta fan ye, ale sonna benkan in kɔnokow ma san 1995 setanburukalo tile 10 don. A waleyali daminena anw fe yan san 1995 Okutburukalo tile 10 don. Sariyasen 30 de be musow ka josariyaw timeni sebenw kɔnɔ. A be jesin fisamanciya keli n'a silatununi ma, fisamanciya sugu o sugu n'o de be musow la gosi. Muso na bo muso la. Mun nana ni benkan seben labenni ye k'a jesin musow ka josariyaw tiimeni ma. Jate ni kɔlosi dɔw de bolil'a kan ko :

- k'a da kan ko "ONU" ñaniya sinsinnen be hadamadenya josariyaw kan hɔrɔnya ni maanifinya hukumu kɔnɔ ani muso ni ce damakεjεni kɔnɔ ;
- k'a da kan ko hadamaden josariyaw ye siyawoloma kɔnɔ ani k'a fo ko hadamaden be bange hadamaden hɔrɔnyani kelenya kɔnɔ ani ko bee be

senkan "ONU" n'a nɔgonna baaradaw fe walasa ce ni muso ka kelenya sariyaw be ke jetaa fen ye ; ka hakili to a la ko halibi, k'a sɔrɔ ko caman dilanna a kama, musow be halisa wolomani kɔnɔ ; ka hakilijigin ke ko wolomani ka jesin muso ma, k'o ye waleya ye min be ce ni muso ka hadamadenya bonyasiraw sɔsɔ ;

- k'a be muso bali a ka joyɔrɔ sɔrɔ a ka politikiko, hadamadenya, sɔrɔ ani dɔnko hukumu kɔnɔ, k'a be sigiyɔrɔ ni denbaya ka jetaa bali ani fana k'a be muso bali a k'a jamana ni dijne deme n'a sekobee ye ;
- Ka hakili to a la fo faantanya kɔnɔ, muso be dɔɔnɔn dɔrɔn sɔrɔ balo, furakeli, kalan ni baaradege la n'a negelako werew la ;

K'a dalen be a la ko dijne musakakurako min dulonnen be sariyaw batoli la, o n'a ke ce ni muso ka kelenya sinsinbere ye ;

- K'a jira ko siyawoloma suguya o suguya, walijamabara, binkanni, walifasominε ni fangajalansigi walijamana kunna, ani sen donni walijamana kunkow la, olu dabilali bəna ni ce ni muso ka heresoro ye ;

K'a fo ko here ni lakanani sinsinni dijne kɔnɔ, fitinε nɔgɔyali, dijne jamanaw bolo dili nɔgɔn ma hadamadenya ni deme kɔnɔ, kasaramafεnω

(Tɔ be je 8 nan na)

Boko 1° San 2001nan setanburukalo tile 5

Sigidalakana "Maa kelen bololatulu tε sama mu"

Mali kunnafonilasela minnu ka baara nesinnen don togoda yiriwali ni sigidalakana kibaruyaw laseli ma, n'o ye "RJDRE" ye, o tonden maa 15 wulila ka Zancebugu komini segere utikalo tile 18 don. U wulikun tun ye jiriju 200 turuli ye Zancebugu sikolobaara musojekulu ka kene kan. O kera nena ye Zancebugu dugu kono.

Yusufu Jalo

Utikalo tile 18 don, Mali kunnafonilasela minnu ka baara nesinnen don togoda yiriwali ni sigidalakana kibaruyaw laseli ma, n'o ye "RJDRE" ye, o tonden maa 15 wulila ka Zancebugu komini segere ka taa jiriju 200 turu yen. O wale kera ka kene ni ninan san jirituru. A jirituru kera Zancebugu sikolobaara musojekulu ka kene kan. O kera nena ye Zancebugu dugu kono.

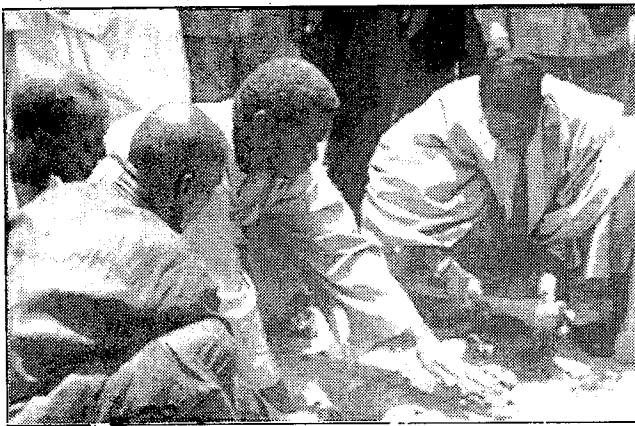
Jiri nafa te fo ka ban hadamaden ka nemanaya kono. A be sigidalakana kofo. Sigidalakana dun be jate hadamadenw yere ka kewalew ye ka nesin u ka nemanaya sira bec ma u ka sigida kono. Abe tal ke sigida ka kenyako, - soro - ni hadamadenya yere sabatili kan. Nin bec be hadamadenya yiriwali de nefe. Bawo, n'i ye dije mafile bi, haminanko belebele min be hadamadenw na, o de ye kalifa min b'an bolo n'o y'an bec lajelen ka dugukolo ye, yali an bena o mafolokoton k'a bila an denw n'an modenw ne wa? Walima an bena a mine ka ne yaasa u k'u ka nemanaya ke a kan daamu na? Ton kofolen in n'o ye "RJDRE" ye, o y'a jatemine ko kalifa in ni lasagonni konuman ka kan. O de y'a bila a k'a naniya ka jirituru feere do tige, k'a waleya Mali komini do kono. "RJDRE" ton nemaaba Moriba Kulubali y'a jira a ka korofo kono nin don nena ye senfe ko waleya

in be bila minen kono n'o ye Mali Goferenama ka dabali tigelenw ye ka nesin sigidalakana baaraw ma jamana kono. Ay'a jira tun ko wale in be da Zancebugu kominidenw ka cesiri kan kerkenkennya la, o musow ka cesiri ka nesin jiri lakanani ma

bilen), ninnu bec y'u ka foli da tow ta kan, foli min bora kanu kono. Buguni serkili delege ka nonabila y'a jira a ka kuma kono ko fasojo ham de ye "RJDRE" ton bila nin wale in na. Wa kunnandiya de don Zancebugu komini bolo. Nin kofe, jama

wulila ka jiriju 200

turu 'AMPJ' ka musojekulu labennen ka kene kan. Taari fila labilara komini nemaaw fe k'o ke "RJDRE" togolakene ye. Jiriw turula o kene fana kan. Jirituru bannen ko, jamaba in y'i sensen ka Zancebugu dugu 15 musojekulu ka sikol

sango sisun. O min ye soro da belebele y'u bolo. Sanni a k'a ka korofo kunce, an karamogo Moriba Kulubali y'a ka foli lase "RJDRE" ton demebagaw ma wale in tiimeni sira kan n'olu ye Togoda Yiriwali Minisiriso, "OHVN", "USC-Canada-Mali" ani "AMPJ" ye. Nin demebaga kulu kelen kelen ka cidenw tun be kene kan. Nisondiya kono na, u y'u ka foli lase Zancebugukaw ma ka tila ka foli kerkenkenni lase "RJDRE" ton ma a ka fasokanu baara in na. Zancebugu meri Kasumu Kone, Zancebugu komini dugutigiw ani "AMPJ" nemaaba Kone la Mariyamu Tarawele (ale te kofo maa ye siko baara la Mali kono

baarayoro mafile. A tara kabini kolo woryoro n' siyoro fo ka taa se a labaarali ma k'a ke tulu ceji lasagonnen ye poti manamaw kono. Nin bec dakun bec lajera ni nefcogo ceji ye Iniyon perezidanti Ma Kone n'a baaranogonw fe. Tile baaraw bannen ko, Kasumu kone ni dugutigiw ye sira di jama ma. Nin baara ninnu kera here ni badenya ni kanu ni kelenya kono. Wa dumuni ni minfen ma ke maa si negela ye. Aw k'a don fana k'a fo ko Bamakokaw bisimilara ni Jaralakaw ka fen ye. Ne m'a fo de. Ala k'an ben boko were bawo somogosama ka ca Zancebuguko in na. Ne bena u jense aw ye n'Ala sonna.

Soro Yiriwa

An ka mun faamu faantanya kεlεli la ?

N'i ye dijε mafile bi, a faantan n'a bolodεsεbagatε ka ca n'a fentigi ye. Kεmε sarada la, maa 80 b'o faantanya n'o dεsεbagatεya dingε kono. Jatew y'a jira ko maa miliyon 826 tε tile dunkafa soro. Salon taw tun sigilen don maa miliyon 800 kan. O koro ye ko maa miliyon 26 hake de farala dijε dεsεbagatεw n'a faantanw kan. N'an taara o cogo la, a fo "kasa tεna tεmε kεccoucε kan ?"

An dun b'a ke di bi ka faantanya kεle ? Jamanadenw bε se k'u yεrε tanga faantanya ma cogo di ? Jamana kunnasigiw ye feεrε jumεnw tige walasa faantanya kan'a coko jamana kono, ka jamanaden fanba bɔ dεsεbagatεya dingε in kono.?

Fεεrε ni dɔnniya tε maa min na, nanfolomafεn tε maa min bolo ni se fana t'a ye, o tigilamaa bε jate faantan ye i n'a fo an karamoγo dɔ y'a fo an ye cogo min na. Jatew y'a jira ko Mali la, dεsεbagatε ni faantan bε t'i jo 72 hake la kεmε sarada la. Maa 54 tε ji sanuman soro wa maa 30 ka baloko juman ma sabati maa kεmε kulu la.

"PNUD" n'o ye dijε jamanaw ka tɔnba (ONU) baara bolofara sigilen ye yiriwali kama, o ka jatew la, hadamaden fen o fen ka tile soro tε dolariwari dɔrɔmε kelen bɔ (sefawari dɔrɔmε 130 hake), o bε jate faantan ye. Maa min fana ka tile dumuni tε se 'kalori' 2400 ma, o bε jate faantan ye. Mali la, o 'kalori' ma tεmε 2200 kan fɔlo.

Mali la, faantanw tilalen don kulu damadow ye :

- Baloko kulu (baloko juman ni dunkafa ma sabati o kulu maaw bolo)
- Kenεyako kulu (o kulu maaw tε se k'u jo ū yεrε ka furakeli musakako koro)
- Sisoko kulu (o ye maaw ye sisο berεberε tε minnu bolo)

- Lujura bε maa minnu na (o ye maaw ye bana walima farikolokasara bε minnu na)
- Maakorobaw (k'a da olu si kοrοbayali kan, olu tε se ka fen gen k'a minε bilen)
- Denmisen ncininw (olu ye denw ye, minnu si ma korοbaya n'u tε se ka dɔrɔmε yεlema k'a ke fila ye)
- Musow (musow fana bε jate faantanw ye bawo u ye du, dugu walima mara soro ntuloma ye nka u bolo tε don a jεnabɔli la.)
- N'i ye nin kuluw saradacogo mafile, i b'a ye k'a fo k'a fanba bε togoda la. Musolakaw ka ca o sara la k'a da fen caman kan :
- Sεnεkεdugukoloko
- Du ni sigida soro jεnabɔcogo
- Bange an'a tɔw.

Nin bεε n'a ta, baaraw bε senna Mali kono ka faantanya kεle. Mali kunnasigiw ye feεrε min soro a fele la, o ye baarađa dɔ sigili ye n'o ye "ODHD" n'an b'o wele ko hadamadenya yiriwali baarada. O bε Dεmεnρογονya Minisiriso ka hukumu kono. Minisiriso tɔw

bεε fana kelen don k'u sendon fele in na. Olu ye kεnyεrεyew ye i n'a fo, AMPJ, APDF, CANEF, AMPRODE Sahel, Mali 2001, AFEM, 3AG, UVADEF, OMAES, APAF an'a tɔw. Mali dεmεbaga jekuluw fana sen b'a fele la : "ONU" bolofaraw, baarada wεrew (PNUD, FENU, PAM, FAO, UNESCO, UNICEF, FNUAP). Jamana wεrew y'u sen don a fele la : "Suisse", "USA", "Hollande", "Luxembourg", "France", Norvège, "Canada", "Allemagne" an'a tɔw. Olu ye feεrεtige ni baarada dɔw sigili ye senkan ka faantanya kεle (AFD, "DED", World Vision, Save The Children US, USAID, "Intercoopération", "Suisse Contact" Coopération Suisse, CECI, ACDI, ALED, SUKO, OXFAM, GTZ, FEP, SNV). Olu farala Mali kan ka faantanya kεle ka bɔ jamanadenw kan. Baarada wεrew b'o la in'a fo : "Word Education" ani waribonbaw ("Banque Mondiale", "FMI", "BID"). Ninnu ka faantanya kεleli baaraw bε lahala jumεnw na ? An bεna o kunnafoniw jini k'u las'aw ma boko nataw kono.

Bubakari Kante

Musoya te monsye

(je 5nan tɔ)

MUSOW KA JOSARIYAW TIIMENISÉBEN KONKOW

silatununi n'u kɔłsili, sariya siraw, kelenya siraw ni jamanaw ka jøgondem, jamana maralenw k'u ka yøremahoronya ni døme yiriwa, ka ce ni muso ka kelenya sankørøta ; - Ka d'a la ko jamana yiriwali, hadamadenya yiriwali ani høre sørøli be muso sendonni kofø, k'a ni ce ka kelenya kofø ko bøe la ; - K'a to hakili la ko muso joyøro denbaya yiriwali ni sigiyøro ka jøtaa la, o ye lakika ye min tun ma døn a ye halibi, ka bangebagaw joyøro døn du kønøani ladamuni hukumu kønø, k'a to hakili la ko muso ka denwolo man kan, k'a to a ka ke bolokøføføn ye, ko denw ka ladamuniko ka tila ce ni muso ce cogoya bøe ; - ka d'a la laadasiraw kan, muso ka ko te u ka kan kan, ka yiriwa i n'a fo ce taw n'a b'a fø ka kelenya sabati ce ni muso ce ; - ka sørø ko føn minnu føra muso ka wolomani køleli la, olu ka waleya walasa o be ke ka fura sørø minnu be wolomani in silatunu a yecogo n'a kecogo bøe la ;

Bøn kera minnu kan, olu file :

Sariyasen 1° :

Nin bønkan in kuntilenna de ye n'a føra "fisamanciya ka jøsin muso lagosili ma", ka wolomani, senbøli walima fisamanciya minnubø waleya ce ni muso ce, n'o bøna ni muso ka yiriwali, n'a ka nisøndiya, n'a ka ko køta bøe donni ye bøgo la, ce ni muso ka kelen hukumu kønø, politiki siraw, sørø siraw, hadamadenya

siraw ani seko sira kan, k'olu dabila.

Sariyasen 2nan :

Jamana minnu sen be nin bønkan in na, olu be fisamanciya køle, min jøsinnen be muso lagosili ma, u b'a køn, k'a køle cogoyaw la, cogoya minnu be se ka fisamanciya silatunu, o la sa, u y'u kandi ;

- ka ce ni muso ka kelenya taamasira, n'i y'a sørø o ma ke jamana ka sariyabaju n'a jøgønnaw kønø, ani ka lakana ni sariyaw ye walima sira kørenkørennen wørew walasa a waleyalibø sabati ;
- ka sariya siraw n'u jøgønnaw sigi senkan ani jangatali kørenkørennen walasa muso ka wolomani in ka silatunu ;
- ka muso josariyaw lakana ni sariyaw ye, ka muso lagosili køle ni barika ye kiiritigesow n'u jøgønnaw baaradaw fø ;
- ka yøremine ke ka jøsin waleyaw ma minnu be ka taa lagosili fan fø ani ka cogoya ke setigw ni fangabulonw k'o ke taabolow ye wajibi la ;

- ka siraw dantigø walasa møgø,baarada walima baara bolofaraw wolomani ka jøsin muso ma, o be silatunu ;
- ka waleyaw sigi senkan ani sariyaw walasa ka sariyaw, laadakow, ko køtaw bayelema walima k'u silatunu n'u jøsinnen be wolomani ma ka taa musow fan fø ;
- ka kiiei sariyaw latunu minnu be wolomani ke ka jøsin muso ma.

Sariyasen 3nan : Jamana minnu sen be nin bønkan in na, olu ka waleya kørenkørennen sigi senkan, politikiko, hadamadenya sira ani dønko siratigø kan walasa ka muso ka jøtaa n'a ka yiriwali sankørøta, a ka se k'a ka hadamadenya josariyaw daamu bø, ka hørønya sørø a ni ce ka kelenya kønø.

Sariyasen 4nan :

- Jamana minnu sen be nin bønkan in na, olu sørøna ka sariya kørenkørennen ta walasa ka ce ni muso ka kelenya sabati u ka walew bøe la, o ma lawuli ka dø fisaya dø ye bønkan in kønø. Wa n'a kølsira k'a fo ko yølema donna cogow la ka taa bønkan in hakilinaw fø, sariya kørenkørennen ninnu be bin.

Jamana minnu sen be bønkan in na, olu sørøna ka sariya kørenkørennen ta ka jøsin bangew kølsili ma, u ma dabo ka dø fisaya dø ye bønkan in kønø. (tøw bøko nataw)

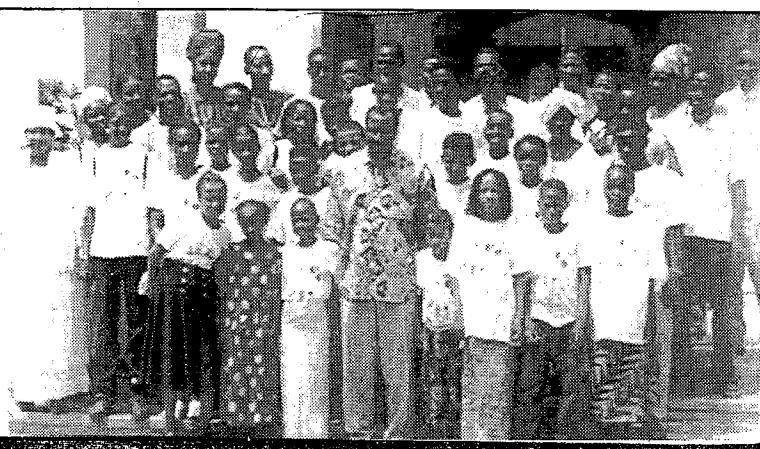
An ye nii kunnafoniw bo "APDF" ka sebenw na

Denmisenza Yiriwali

DIBIFARA ye kene sigi k'a nesin denmisenza yiriwali ma. Denmisenzw ladonni kene don. U ka ladamu n'u ka jenamaya sabatili kopuman kene don. Denmisenzw na wa cemaninw ni musomaninw ka kene don.

Denmisenzw ni ladonni juman ka kan

Aklosira ko dijne konoobi, denmisenzw be jiani sugubee la. O sababuw ka ca. Banaw b'o la ka fara kelejuguw ni wale cejuguw kan ka nesin denmisenzw ma. Jateminey'ajira ko denmisenzw ka nin degunw bee be bo an balikuw de yoro. U ni ladonni ni I a d a m u n i min ka kan, o te ka k'u ye bilen. Denw dun ni ladonni ni ladomuni ka kan bawo "ni maa min ye jiri turu, k'a ladon ka ne, don do, i be sigi a suma na".

Jamanakuntigi sebe be denmisenzw ladonni ma

Denmisenza jate be sigi den san folo f'a san 15 hake. O furance kono, den ni berebereli ni kolosili ka kar a bangebagaw fe. Bamananw ko ten "den ye bogokene ye ; n'i y'a mon ka da yoro min na, a be to yen". O moncogo no be y'a ka hadamadenya la. O sira folo y'a ka keneyako ye. Den mana bange, a ka boloci folow be ke jiginniso la. Boloci tow be da o kan fo ka taa den se san kelen hake la. O bolociw b'a tanga sogosogoninje ma ani kisekissenin, negetigeda bana, kono bolibana ni senfagabana ma. Den ka keneyya sabatisira folo y'o ye. A ka jenamaya te taa nin ko. O b'a jira k'a fo ko den bangebagaw ka kan ka dogotorosolataa matarafa ni den

meriw ye.

Denmisenzw ka keneyya sabatili sira kan, a ka ji baloko juman ka dafa den na. O la, a ka ji a ka dumuni ketaw ka falen falen ka bo jogon koro. A ka ji denmisenzw k'o baloko ka jeb o cogo la yaasa a ka se ka bo a yere kopuman. Nin dumuni bee be ke ka sinji dafa bawo ale dc ye den yere tangalan folo ye ka bo denbana caman ma. Den mana sigili ni jumunani damine fo ka taa se a taamawaati ma, bangebagaw ka kan ka kolosili boli a kan kosebe walasa a kana se tasuma ni marafew n'u jogonnaw ma. Den mana se san 6 hake la, a ni kalansoyorolataa ka kan. Cemanin b'o la wa musomanin yere kerebete.

Yusufu Jato
Kalan de ye siraba ye hadamaden b'a ka jenamaya daamu bo min na. Nin dakun bee mana dakeye denmisennin na, a be ke du, sigida, komini, mara walima jamana nafalanba ye' don do.

Dijne jamana bee b'o feerew tige a ka jamanadenw ye. Mali la, minisiriso sigira a baaraw kama n'o ye "MPFEF" n'an b'o welc ko muso ni den ni denbaya ka jetaa minisiriso. O n'a ka baara bolofaraw be k'u cesiri feerie ninnu waleyalu la jamana kono.

Dembagajekulu camana fana be jaman qono nin feerew tiimeni na denmisenzw ye i n'a fo "Save the Children", "UNICEF", "Plan International", "World Vision", "SOS Sanankoroba", "PDY", "World Education", "AEN", "Fondation pour l'Enfance".

An be nin baarada ninnu ye sanjikorowensi la an ka sigidaw la Mali komini caman kono. U be ka mun ke tigitigi denmisenzw ye?

U ka baaraw now ye jumenw ye? N'Ala sonna, boko nataw kono, DIBIFARA bena wuli k'u segere kelen kelen ka kunnafoniw jini u ka ketaw kan k'u las'aw ma. O kunnafoniw mana jensen aw ka tomotaw b'olu la, aw bena baarada ninnu ka taabolow n'u ka ketaw faamu. Baarada ninnu tenu ke dunanw y'aw bolo bilen. A do la, baarajogonya sira be faamu kopuman ka tila k'a sinsin aw n'u ce. Hadamadenya yiriwali kunteala jan baaraw be sabati an bee bolo o tuma.

Kalanbaliya ye bana juguba ye

An ka feere ni dənniya kəne bəne dayeles ni yerekalan feere tigelen ye an karamogc də ka gafe də kan n'o ye Daramani Tarawele ka "Bamanankan səbenni sariyaw" gafe sahalen ye. O na ke sababu ye k'aw ka dənniya sərəlen jiidi balikukalan siratige fe. A də la, aw bəna jo səbenni sira fe. A yere ka kuma don :

Walasa ka dənniya sərəli nəgəya aw fe, an ye sariyaw sigi-sigi kalansenw ye. Sariyaw dulonnen don nəgən na. O kama, kalansen tila-tilalen don cətige caman ye, n'i ye fələ faamu, i b'i t'o faamuya kan ka filanan faamu. Walasa ka faamuya sərə ka dənniya ke an yere ta ye k'a sərə məgo m'aw kalan, aw bə masalabolo kalan, k'a kənəkow faamu kənuman. O kə, dənniya kalanta misali bə ta masalabolo in kənə k'a fəsəfəsə aw ye. Aw b'a nəgənna jini masalabolo kənə, ka tila 'a misali wərew di minnu tə masalabolo in kənə. O bəe kə, baara ketaw bəna, aw bə se k'aw yere sifile minnu na k'aw ka faamuya sinsin, k'a bərika; k'a ke aw halala ye.

O tuma, DIBIFARA bəna karamogcaba ka nsanaw, masalabolow ni walafiliw latemə aw ma. U bəe ye kalantaw ye i n'a fə masalabolow. Nin bəko in bə min kan o file :

Sigin ni signidenw

Kalansen in bə tali ke Bamanankan sigini n'a signidenw dənni kan.

Masalabolo : Balikukalan An faso kanw kalanni, n'o ye bənbakanw kalanni ye, yəlema caman donna o la. Ni məgo min y'i miiri balikukalan damine na, i bə sən a ye, bawo a warala.

Balikukalan damine na, məgo də ko "don də bə na Mali kən, məhemnninw (n'olu ye cikəlaw ye), olu bə sama (n'oye məgo kalannenw ye) sama ka don u ka dingə kənə". O kuma fədon ka jan. Nka, o wale de bə ka tiime bi jama sago la.

Nin kuma kəra tijə ye bawo "bolobirinñəna tə galoye bali". Balikukalan sababu la bi, "məgo kalannenw" bə k'u yere jini cikəla bolo. Fələ, u tun bə jənamuñanamu, peretuperetu ni papali minnu na cikəbugudaw kənə, balikukalanden kəra cikəla jəna ye, k'olu caman

dabila, walasa ka cikəla ka sərə sabati, ka faso ka bənəgəla baaraw damine.

Zumana, hali k'an yerew ye bənbakanw kalanni na, a fə cikəla ka cəsiri tə de ? Jo ka di balikukalnden jolenw ma, cikəbugudaw ka yiriwa, faso ka taa jə.

Kalan kəcogo :

1. Masalabolo kalanni :

An ka masalabolo kalan sijə damado, an k'a jini k'a hakilinaw dən, k'u faamu.

2. Jəninkaliw :

An ka nin jəninkali ninnu jaabi, k'a jira k'an ye masalabolo kənəkow faamu tijə na.

- Nin masalabolo in bə kuma mun kan ?

I ka jaabi səmentiya ni misali damado ye.

- Mun na a fəlen don masalabolo kənə ko cikəla ka cəsiri de bə k'anw bila bənbakanw kalanni na ?

3. Kalansen kolo :

Kalansen bə tali ke bamanakan sigini n'a signidenw dənni kan. Masalabolo in kənə, i bə signiden dəw dən, i tə dəw dən. O sabu la, i ye gəleya sərə kalan na. O tuma, i ye gəleya sərə minnu kalanni na, olu dəw səben kelen kelen.

- Signidenw

a: kalanni : ka ; sa ; da ; ba ; na ; ta ; ma ; ga ; ya

b : bənbakanw ; ba ; bo ; bi ; be ; bu ; bə ; bə

c : cəbalen ; ci ; ca ; cu ; co ; ce ; cə ; cə

d : damine ; da ; do ; de ; də ; du ; də ; də

e : ye ; de ; bə ; me ; ne ; se ; ye

Aw y"aw yere dege ni signiden təw ye.

Bəko nataw kənə an bəna an ka nin yerekalan walanda ta.

Nin bəra Daramani Tarawele ka gafe də kənə

NA DUMAN TE MËEN DAGA LA

Walenumandɔn kene sigira DIBIFARA kɔnɔ k'a nɛsin fasodenw (ce ni muso), tɔnw ni cakédaw ma k'a d'u ka kewalew kan Mali jamanà jɔli la. U ka foli kene don. O sira kan, an ye nin boko fɔlɔ kerenkeren Mali jamanaden dɔ ye n'a ntanyana n'o tun ye an karamogba Abudulayi Bari ye. Jansa in bœ da a ka kewalew kan faso ka nɛtaa hukumu kɔnɔ. Fure tantokun ye nɛnamaw fana ka dusu wale numanw keli la.

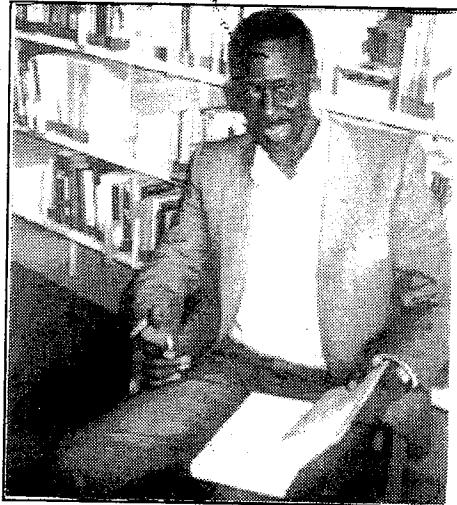
A budulayi Bari tun ye Mali jamana den dɔ ye min tun sèbe bœ faso ka nɛtaa ma haali kasɔrɔ natako te.

Abudulayi Bari fatura san 1991nan setanburukalo tile 22 don. O waati, balikukan baarada nɛmaaya tun don.

An ye kumada di jamanaden fila ma walasa u k'u ka seereyaw d'an Karamog Abudulayi Bari kan.

Gawusu Jara, Abudulayi Bari jɛnɔgon kɔrɔ don :

Ne bœ Abudulayi Bari don politikiko sira de kan. N bœ se ka kuma o kan kosebe. Bari tun ne teri ye. Teriya kɔfɛ, n jɔnɔgon tun don politikiko sira kan. Hakilina tun bœ Bari I, a n'a jɛnɔgonw tun ye min ta k'a k'u ka nɛnamayataabolo tin. O tun ye jama damakɛjɛni ye sariya şira fe. Bari tun ye jamana in ce farin ye. Abudulayi tun mana kuma min b'a da, a tun b'o de ke. Wa a tun fen o fen ke, a tun b'o fɔ. Bari tun te musalakamaa ye w'a tun te don ko kalantan na. Horɔn tun don min sara k'a ka tilenneny n'a ka hakilina t'ala. Bari ka yeta k'a nɛsin jamakuluma, o tun barikalen w'a tun sahalen don kosebe. Afiriki ni Mali ka horɔnya, jamakuluw ka se k'u ka yiriwa nɛnabo u yere ye, ninnu tun ye Abudulayi Bari hami ye w'a ka nɛnamaya kewalew bee nɛsinna o waleyaw ma. An b'o seereya Abudulayi Bari ka cɛşiri n'a ka maganw, a ka ce farinfelé ye ka nɛsin faso kanw sankorɔtali baaraw ma Mali jamana kɔnɔ. Abudulayi Bari kera maa ye min tigelen tun don a kan

*Abudulayi Bari tun ye Mali jamana kanubaganciba ye.
Sèbe, tilenneny ni waluya tun y'a ka nɛnamaya taabolo ye.*

k'a fɔ ko jamakulu si t'i to walikan ni walidɔnko sira kan k'i be taa nɛ. Djiné jamakulu si ka nɛtaa ma sabati k'a to fadento kan. Bari y'a ka nɛnamaya kewalew bee ke faso kanw sankorɔtali kan k'a da ni hakilina tilennen in kan. Bari jɔnɔnnaw dɔgɔyara an ka jamana kɔnɔ. A jɛnɔgon caman y'u ka hakilina sira bila bi

Dala Bokumu : Ne te Bari jɛnɔgon ye. Ne tun y'a dɔgɔ de ye. Ne ye Bari lasɔrɔ a yere dɔgɔke Mamadu Bari an a jɛnɔgon Mamadu Lamini Kanute dɔ fe. Ne ye san 10 ke Bari ka du kɔnɔ Ntomikɔrɔbugu sosara tun te n'n'a ce kuma te dumunisara ma. Bari tun ye horɔn ye wa maa konogontigi tun don. Hadamaden bee tun ka kan a bolo. I kera nafolotigi ye o, fen t'i bolo o, bee tun dama ka kan Abudulayi yc.

Ni kuma diyara n da; n be se k'a fɔ

Yusufu Jalo ni Gawusu Tarawele

ko danfaraba tun bœ Bari ni maa caman ce. O kɔrɔ te k'a fɔ ko Bari tun ye nafolotigi ye walima k'a tun b'a yere fisaya a maa jɔnɔgon ma. Bari tun ye maa faamuyalɛnba ye. Jamanakuntigi kɔrɔ Modibo Keyita ka kalanden tun don. N'i ye Modibo Keyita hakilina file, i b'a don k'a fɔ ko Bari y'a ka dɔnni pini a sun kɔrɔ. O tun te dɔwɛre ye jɔnɔndeme ni tilenneny dɔrɔn. Ne ma gɛre Bari n'a jɛnɔgonw na ko ce iarinw tun don, ne gɛrel'u la k'a d'u hakilina kan. Bari tun ye maa ye min tun bœ hadamadenw kala jɔnɔgon na. Farafarali min be yen bi, o ye Bari kɔntanya ye. Bari n'a jɛnɔgonw de kera sababu ye ka jɛmufangako sinsin an ka jamana kɔnɔ. Bee dun b'a don k'a fɔ ko maa basigilenw de be ke sababu ye ka na ni yelema ye djiné kɔnɔ. Bari tun y'o maa dɔ ye. Bari n'a jɛnɔgonw segenna bawo u minena k'u don kaso la Musatile fangajalan fe k'a d'u hakilina kan. Ne be se k'o seereya barisa ne de tun be taa suman d'u ma k'u to kaso la. A n'a jɛnɔgon minnu tun don, olu ye : Mamadu Dukure, Wikitori Si. Dekayi n'o ye Mamadu Lamini Kanute ye. Bari tun ye maa ye min tun bœ baara ke su ani tile. Ne ka jate la, o baara lahahutaba in dc kera sababu ye ka ntanya. Ne be duwawu ke Ala ka Bari ke halijinemogɔ ye. A ye fen minnu t'a kɔ, Ala ka to olu ka don a ye. Aw minnu ye Bari togɔla tɔn sigi k'a miirina dɔ waleyaw faso kanw sankorɔtali sira fe, Ala k'a t'a ka se k'a tiime kopuman. Bari te se ka fɔ ka ban. Bari ye Bari ye.

Maana

Batigemisi

An bëna maana min lateme aw ma DIBIFARA kono, o y'an karamogba dɔ ka sebennino ye n'o ye Daramani Tarawele ye. Ale ye fasokanw dɔnkotigiba ye wa kalimu donso don min ye gafe caman seben Bamanankan na. Dakun caman b'o la : soro yiriwali, dɔnniya ni kalan sira, hadamadenya sabati kopuman, jamana fanga kɔrɔ temennenw, maanaw n'u nɔgɔnnaw. An y'an bolo don a ka npalan kono n'a yere ka yamaruya ye. An bɔra ni min ye, o ye "Batigemisi" ye k'a da gafe in ka bilasirali hakilinaw kan hadamadenya sabati kopuman siraw kan. Aw y'aw jija ka maana in nobo. An bëna maana in bɔ a dafe aw ye.

Fangabugu ni Labenso

Fangabugu sigira Labenso kofe kosebe. U ce be kilometere 34 bɔ bi. Labenso ma se bɔ a yere la sango ka bonya. Ko caman be sigidaw bali ka bɔ u yere la. Labenso ta ju bɔra bɔnbaloya la. O bɔnbaloya kera sababu ye ka juguya gelénw latige u ni nɔgon ce dugu kono. O bɔnbaloya ye Labensokaw nagasi ka Labenso yere nagasi.

Waatiw bolen don nɔgon na hadamadenya cogoyaw kono. Ni sigibaaw sera a ka sigi yen minnu kera u bonsonw ye, olu caman ye dugu bila ka dije mine n'u kun ye. A caman ta kera k'u be taa fen nini. Minnu ye soro ke tunga fe, u ma son ka segin Labenso bawo n'i seginna, i t'a ni si ta. Dugudenw siranna dugu ne. O siran ye Labenso ke dugu lankolon ye. Hali jamanatigi yere tun be siran Labensokaw ne a ka jamana kono.

Fangabugu sigira cikela dɔw fe minnu bɔra Labenso ni worodugu ce. Fangabugu folola ka bonya k'a sababu ke julaw ye. Julaw temesira konna ka ke Fangabugu ye bawo

Fangabugukaw kera dunanw fe kosebe. O ko, Fangabugu sigiyoɔrɔ ka ni, mogow b'a kanu. Nin bɔe kera sababu ye Fangabugu ka bonya, ka yiriwa joona.

Fangabugu dugukolo be mogow wèle, dunanw sigira yen, jagokelaw ye feerekoyɔrɔ jo yen. A kerefedugu nebora a fe. Fangabugu sigili Fangabugu n'o y'a ke kubeda ye, o ye belebele fara a yeelen kan. Kalankela cayara, dugu yelemana. Sigida mana ke ni cogo la, a be bo cikebuguda sawura la k'a ke duguba ye. Duguba kɔnɔsigi ka gelén, nka o n'a ta bɔe cikeduglamɔgo caman be yen sigi fisaya ni cikedugu kɔnɔsigi ye, sango labensokaw n'u nɔgɔnnaw.

Tijé ne, Fangadugu ka di ni Labenso ye nin don, hali ni Labenso ka kɔrɔ n'a ye. Fangabugu ka bon ni Labenso ye, Fangabugu ka nɔgo ni Lanenso ye, Fangabugu ka di ni Labenso ye. Diyagoya ye Labensokaw ka Fangabugu sigi knau, diyagoya ye u ka boli u ka dugu geléya ne, diyagoya ye u ka na hère ni laafiya jini Fangabugu. Fangabugu fara Labensoka la tewu.

Siginisoroba kene

Siginisoroba ye tulon ye fasokanw na min sigilen dor dane caman jinini u sebenni n'u sifeli kan. Nenaja don min be kalanden jolenw ni fasokanw kalanbagaw deme k'u ka dɔnniya sorolenw sisin haali. Maa fila fo maa tan be se ka tulon in ke.

Sariya fɔlo : ci fila (dalen ni jolen) be ke ka pogor etige nin cogo la.

Siginiden dafalenw bee be sigi kinin fe. Dafata naani (4) be bila numan fe.

Sariya filanan : Dafalen kelen ani dafata kelen be bila sanfe tulon kebagaw fe. Olu be wele ko sintin. Dafataw be bon nka dafalenw te bon

Sariya sabanan : Dajé sebenni be damine sintin sginiden fila la numan ka taa kinin fe.

Sariya naaninan : Tulon kebagaw b'u jija ka dajé kolomaw de pini, k'u seben fura kan sanga dantigeler kono u yere fe.

Sariya duurunan : Wajibi don dajé fen o fen be seben o ka damine ni sintin ye.

Sariya woɔrɔnan : Tulon kebagaw be dajé sorolenw seben u ka sebenfura kan.

Sariya wolowulanan : Tulon kebagaw be se ka sginidenw soroba u sago la ka dajé kolomaw labo

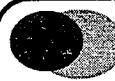
Sariya seeginnan : Waatilan be bila tulon kebagaw kerefe walasa ka waatiko jate mine a la.

Sariya kɔnɔntɔnnan : Dajé sugu minnu te seben olu file : tɔgojɛ, dajé dorogolen, filanimaw, bɔnnaw ant dugutɔgɔw.

Sariya tannan : Dajé koloma kelen o kelen mana labani k'a neʃo ke ne tulon kebagaw fe, kuru kelen be jato a ye.

Sariya tan ni keleñnan : Nunnaʃo be se ka ke dajé sebenta neʃe. O yamaruyalen dor.

Sariya tan ni filanan : Ni waati dafara, tulon be lajɔ ka maaw ka kuru sorolenw jate. Min ta mana caya ka teme tɔw ta kan, o kera setigi ye. Aw y'aw sifile de.

DIBIFARA

Sebənfə ni labolikuntigi : Yusufu Jalo

Sebennikulu jemaa : Bubakari Kante

Demejigɔnɔ : Amadu Tanba Dunbuya

Kingi Munkoro, Fatumata Ma Camu' Kone

Labugunda : AMAP/Kibaru, Bamako

Sigida : Bajalan I^e, bolon 469n, du 302,

✉ : dibifaranali@webmails.com

Bamako Mali.

Boko hake:

3000